CZUDAR ÜGYVÉDI IRODA

Dr. [redacted]
Czud
Baláz

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
Ügyszám: IV/4888-2/2021
Érkezett: 2022 FEBR 09.
Elektronikus
Példány: 1
Kezelőiroda:
Melléklet: Ø db

Alkotmánybíróság
hianypotlas@mkab.hu

ügyszám: IV/4888-1/2021.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[redacted] indítványozó meghatalmazott jogi képviselője, dr. Czudar Balázs ügyvéd (s[redacted]) útján a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 15.P.22.790/2019/18. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.637.415/2020/8. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz indítvány alapján a fent megjelölt ügyszámon folyamatban lévő eljárásban, hivatkozással az Alkotmánybíróságnak a jogi képviselő részére 2022. január 11. napján kézbesített hiánypótlási felhívására, az indítványozó jogi képviselőjeként az alábbi

hiánypótlást

terjesztem elő.

Bejelentem, hogy az indítványozó képviseletét 2022. január 1. napjától kezdődően az általam alapított és irodavezetőként képviselt, a Budapesti Ügyvédi Kamara által 2022. január 1-jei hatállyal az ügyvédi nyilvántartásba bejegyzett Czudar Ügyvédi Iroda ([redacted]. I/1.) keretei között látom el, ugyanezen időponttal dr. Czudar Balázs egyéni ügyvédként ügyvédi tevékenységem megszüntetésre került. Nyilatkozom, hogy dr. Czudar Balázs egyéni ügyvédként vállalt valamennyi megbízásomat, így az indítványozó jogi képviseletének jelen eljárásban történő ellátását a továbbiakban a Czudar Ügyvédi Iroda látja el.

A Tisztelt Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására érdemben, eredeti indítványunkat kiegészítve, azzal egységes szerkezetben az alábbiakat adom elő.

I. Kérelem

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában rögzített hatáskörében eljárva vizsgálja felül a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság 15.P.22.790/2019/18. számon hozott ítéletének, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 53.Pf.637.415/2020/8. számon hozott jogerős ítéletének és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.856/2021/2. sz. végzésének az Alaptörvénnyel való összhangját, és ezen bírói döntéseket Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (3) bekezdés b) pontja alapján semmisítse meg.

Kérem továbbá a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (2) bekezdés c) pontjában rögzített hatáskörében eljárva vizsgálja felül a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 407. § (2) bekezdés a)] pontjában foglalt rendelkezésnek, mint a Kúria előtt Pfv.II.20.856/2021 számon lefolytatott egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját, és azt Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján semmisítse meg.

[redacted]

Alkotmányjogi panaszunkat és megsemmisítés iránti kérelmünket az alábbi indokokra alapozzuk.

II. A pertörténet és a tényállás ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozó a [redacted]hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan 1/1 arányú tulajdonosa. Az indítványozónak az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó jogosultságát, valamint az eljárásban való érintettségét megalapozza az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések alapjául szolgáló bírósági eljárásokban az indítványozó, mint felperes részt vett.

Az indítványozó az ingatlan tulajdonjogát egy korábbi családi ingatlanberuházás révén szerezte meg, tekintettel arra, hogy az indítványozói családi vállalkozás részére megszerezni kívánt ingatlan kizárólag a perbeli ingatlannal együtt volt a korábbi tulajdonostól megvásárolható.

A perbeli ingatlanon helyezkedik el a [redacted](a továbbiakban: közútkezelő) által kezelt 2402. j. Selyp-Gyöngyöspata összekötő útnak egy rövid szakasza, amely – mint településeket összekötő út – az országos közúthálózat részét képező létesítménynek minősül.

Az indítványozó – meghatalmazása alapján, képviseletében eljárva édesapja, [redacted] – 2016. június 27. napján kelt levélben megkereséssel fordult a közútkezelőhöz annak érdekében, hogy az indítványozó a perbeli ingatlanon fennálló tulajdonjogából eredő rendelkezési jogát gyakorolhassa, és a közútkezelő részéről az ingatlant érintő szállítási útvonal-engedélyek kizárólag az indítványozóval mint tulajdonossal megkötött megállapodás alapján kerüljenek kiadásra.

A közútkezelő a megkeresésre HEV-1044/3/2016 iktatószámon kiadott levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy *„Annak érdekében, hogy az érintett országos közúti szakasz tekintetében a jelenlegi tulajdoni rendezetlenség mielőbb megszűnjön (az országos közút területe is az állam tulajdonába kerüljön) a szükséges intézkedéseket Társaságunk megteszi."*

Mintegy két év elteltével a tulajdonviszonyok rendezése körében semmilyen érdemi előrelépés nem történt, emiatt az indítványozó meghatalmazott jogi képviselő útján ismételten megkereséssel fordult a közútkezelőhöz.

A közútkezelő a megkeresésre a HEV-919/2/2018 iktatószámon kiadott tájékoztatást adta, jelezve egyebek mellett, hogy az ingatlan rendezésének ügye „napirenden van".

Ezt követően a közútkezelő meghatalmazott jogi képviselője útján vételi ajánlatot tett a perbeli ingatlanra. Az indítványozó a felajánlott vételárat nem fogadta el, ezért meghatalmazott jogi képviselője útján ellenajánlatot (eladási ajánlatot) tett a közútkezelő részére.

A közútkezelő ezt követően kezdeményezte az ingatlan Magyar Állam javára történő kisajátítását, azonban a közútkezelő kisajátítási kérelmét a Heves Megyei Kormányhivatal a HE/HAT/307-10/2019 sz. határozatával elutasította.

Az indítványozónak folyamatosan érdeksérelmet okoz az ingatlan jogi státusza rendezésének elmaradása, ugyanis az őt megillető birtoklás, használat és hasznosítás jogát gyakorolni nem tudja, az ingatlan értékesítésére ezen korlátozás mellett reális esély nincsen, ugyanakkor tulajdonjoga korlátozásáért semmilyen kártalanításban nem részesül.

Az indítványozó kérte a közútkezelőtől az ingatlan birtokbaadását, annak teljesítése azonban nem történt meg, a közútkezelő a megkeresésre nem válaszolt.

Mindezekre tekintettel az indítványozó keresetet terjesztett elő a közútkezelő ellen, melyben kérte a közútkezelőnek az ingatlan birtokbaadására kötelezését.

Az elsőfokon eljárt Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a keresetet a 15.P.22.790/2019/18 számon meghozott ítéletével elutasította, melynek indokolása során a közúti műtárgy fogalmából és sajátos jogi szabályozásából indult ki, mely szerint a közút egy olyan műtárgy, amelyet szükségképpen egy ingatlanon létesítenek, amely így az ingatlan alkotórészévé válik. A Ptk. 5:15. §-a szerint ilyen esetben az ingatlan tulajdonjoga kiterjed az alkotórészre, ebben az esetben azonban ez nem következhet be a Kkt. 32. § (1) bekezdése folytán, mert ha nem állami tulajdonban álló ingatlanon létesítik a közutat, akkor a műtárgy tulajdonosa az állam lesz, míg az ingatlan tulajdoni viszonyaiban nem következik be változás. A jelen esetben a Selyp-Gyöngyöspata összekötő út – így annak az indítványozó ingatlanán áthaladó része is – a Kkt. 32. § (1) bekezdése alapján a Magyar Állam tulajdonában van.

Az indítványozó ingatlanának egy részén szabályosan létesítettek egy országos közutat, amelynek használatát a Kkt. 3. § (1) bekezdése mindenki számára lehetővé teszi, beleértve az indítványozót is. Az országos közutak birtoklására, használatára vonatkozó szabályokat elsősorban nem a Ptk., hanem a Kkt. előírásai rendezik, így a birtokláshoz való jogosultságot is ez alapján kell megítélni. Az indítványozó keresetének végrehajtására csak úgy lenne lehetőség, hogy az országos közutat az indítványozó ingatlanáról lebontanák, az indítványozó azonban a közút birtokbaadását nem kérte és erre egymaga nem is lenne jogosult. A birtokvédelmi perben az indítványozó keresetének helyt adó ítélet a közút megszüntetését eredményezné, ennek tárgyában való döntés viszont a Kkt. 29. § (7) bekezdése szerint a közigazgatási hatóság kizárólagos döntési jogkörébe tartozik. Amíg tehát a közigazgatási hatóság nem dönt a közút megszüntetéséről, az jogszerűen van az indítványozó ingatlanán, amelynek használatára a Kkt. 3. § (1) bekezdése alapján mindenki jogosult.

Az indítványozó elsőfokú ítélet elleni fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 53.Pf.637.415/2020/8. számon meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Álláspontja szerint az indítványozó alaptalanul hivatkozott a magántulajdonhoz való joga sértetlenségéhez fűződő, Alaptörvényben rögzített jogára, azt ugyanis nem közjogi rendelkezés korlátozza, hanem egy már kialakult és az ingatlan tulajdonjogának megszerzésekor az indítványozó által is ismert és elfogadott használati jog, amely használati jog is csak részben korlátozza az indítványozó mint tulajdonos birtokláshoz való jogát.

Az indítványozó álláspontja szerint az ügyben eljárt bíróságok a döntés meghozatala során nem vették figyelembe az indítványozónak a magántulajdonhoz való joga sértetlenségéhez fűződő Alaptörvényben rögzített jogát, és nem foglaltak egyértelműen állást abban a kérdésben, hogy hogy a magántulajdon védelme és a tulajdon tartalma élvez-e magasabb szintű alkotmányos védelmet, vagy a közutak üzemeltetése, és ennek függvényében a közútkezelő jogosult-e az indítványozó birtokláshoz való joga korlátozására vagy sem, emiatt az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 407. § (2) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

A Kúria felülvizsgálati kérelmet elutasító, 53.Pf.637.415/2020/2. számon meghozott végzése az indítványozó jogi képviselője részére 2021. október 20. napján került kézbesítésre. Az alkotmányjogi panasz 2021. december 10. napján, az előterjesztésre nyitva álló hatvan napon belül került benyújtásra.

III. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései

Az indítvánnyal érintett bírói döntések egyrészről az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe ütköznek, mely szerint mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.

Másrészről, a Kúriának az indítvánnyal támadott döntése, valamint az abban alkalmazott eljárási szabály, a Pp. 407. § (2) bekezdés a) pontja az Alaptörvény 28. cikkében rögzített rendelkezésbe ütközik, mely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

IV. Az alkotmányjogi panasz alapjogi indokai

Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntések sértik a Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot, mint alapjogot azáltal, hogy az indítványozó részére nem biztosítják a birtokláshoz való jogának – mint a tulajdonjog részjogosítványának – tényleges érvényesülését, és nem orvosolják az ezen alapjogot folyamatosan sértő birtokállapot folytán az indítványozó által elszenvedett jogsérelmet.

Tény, hogy az indítványozó az ingatlanán fennálló tulajdonjogát az annak részjogosítványának minősülő birtokláshoz való jogot illetően csak jelentős korlátozással gyakorolhatja mindaddig, amíg az ingatlanon a közútkezelő közutat üzemeltet. A tulajdonhoz való jog – azon belül a tulajdonjog részjogosítványainak – korlátozása alkotmányellenes (alaptörvény-ellenes), ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi. {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]}

Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban több döntésében, így egyebek mellett a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat kimondta: „Az állam egyfelől - az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve - köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi." (ABH 2002, 998, 1002.), továbbá, „a tulajdonhoz való jog alapjogként az állammal szemben garantál olyan közjogi igényt, amely alapján az állam - alapvetően, főszabályként, az Alaptörvényből következő kivételektől eltekintve - köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól." (3177/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [23]; 5/2016. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]).

Az Alkotmánybíróság korábban már több esetben vizsgálta azt a kérdést, hogy az alapjogi védelem kiterjed-e a tulajdonjog részjogosítványaira (így a jelen ügyben hivatkozott birtoklás jogára). Erről - hivatkozva az eddigi következetes gyakorlatra is - a következőképpen foglalt állást a 18/2015. (VI. 15.) AB határozat: „[a]z Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tulajdoni alapjogvédelem kiterjed a tulajdoni részjogosítványokra és azok gyakorolhatóságára is, és csak az Alaptörvény erre vonatkozó szabálya szerint korlátozhatóak. Így az Alkotmánybíróság a 1256/H/1996. számú határozatában kifejtette, hogy „[a] használati, a birtoklási és a rendelkezési jog a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonhoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét

jelentik. Az Alkotmánybíróság már több döntésében, elvi jelleggel a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban rámutatott arra, hogy a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok korlátozása 'csak akkor jár magának a tulajdonjognak, mint alkotmányos jognak a korlátozásával, így csak akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan'."" (ABH 1991, 26.)

Az indítványozónak az előzőek szerint alapjogi védelemben részesített tulajdonjoga, így különösen az annak részjogosultságának minősülő birtokláshoz fűződő joga kényszerítő körülmény nélkül, aránytalanul súlyos korlátozást eredményezve sérül azáltal, hogy az ingatlanán a közútkezelő közutat kezel. A tulajdonjog effajta korlátozását nem indokolja kényszerítő ok, ugyanis az adott közút más nyomvonalon is vezethető lenne (a „kényszerítő" jelleg nyilvánvalóan nem azonosítható a *gazdaságtalan* jelleggel vagy azzal, hogy az *adott megoldás előkészítése és megvalósítása meglehetősen bonyolult* lenne), másrészről, a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan, ugyanis míg az indítványozó csak olyan módon gyakorolhatja az ingatlan birtoklására vonatkozó jogát, ha az érintett közút máshol kerül kialakításra, a jelen kialakítási mód lényegében ellehetetleníti az indítványozó korlátozásmentes birtokláshoz való joga gyakorlását, addig a korlátozással elérni kívánt cél (közutak megszakításmentes üzemeltetése) nem lehetetlenülne el a tulajdonosi jogok korlátozása nélkül sem, hiszen az más módon (szükséges ingatlanok kisajátítása útján) is biztosítható lenne (akár az indítványozó ingatlana kisajátításával, akár más ingatlanok kisajátításával). Az indítványozó birtokláshoz való jogának az elérni kívánt célhoz képest aránytalan korlátozása valós kényszerítő ok nélkül alaptörvény-ellenes, következésképpen a közútkezelő – alapjogi szempontból – alaptörvény-ellenesen korlátozza az indítványozó tulajdonjogának gyakorolhatóságát.

Téves, és az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik az elsőfokú bíróság okfejtése, miszerint az indítványozó keresete a perrel érintett ingatlan közúttal nem fedett része birtokbaadására irányuló részében eleve megalapozatlan, a közútkezelő ugyanis az ingatlan közúttal nem fedett részét nem birtokolja, így azt nem is adhatná az indítványozó birtokába. E körben változatlanul hangsúlyozzuk, hogy – amint arra az első fokú bírósági eljárás során is utaltunk – az ingatlan jelentős részét fedi közút, ebből következően az ingatlan jelentős része vonatkozásában, ezáltal az indítványozónak az egész ingatlanra kiható jelleggel sérül az ingatlan birtoklására vonatkozó joga. Nyilvánvaló és a józan ész szerinti értelmezés követelményéből következik, hogy amennyiben egy ingatlan jelentős részét országos közúthálózati elem fedi, az az egész ingatlan használhatóságára, birtokolhatóságára kihat, egy ingatlant keresztező közúti pályatest fenntartása a nyomvonalon elhelyezkedő ingatlan teljes egésze vonatkozásában jelentős használhatósági és birtokolhatósági korlátozást eredményez, függetlenül attól, hogy maga a pályatest fizikailag az ingatlan minden egyes négyzetcentiméterét lefedi-e vagy sem. A birtokvédelem jogintézményének alapvető rendeltetésével ellentétes lenne az a bírói jogértelmezés, amely megalapozatlannak tekintene birtokvédelmi igényt abban az esetben, ha az igénnyel érintett ingatlannak nem a teljes, csupán túlnyomó részét érinti a jogellenes korlátozás. A közútkezelés ténye az indítványozó tulajdonát képező ingatlan külső behatástól mentes, alapjogi védelemben részesített birtoklásához való jogát az egész ingatlanra kiterjedően korlátozza. Az indítványozó az ingatlan úttal nem fedett részét sem tudja úgy birtokolni, használni és hasznosítani, mintha annak másik részén ne lenne egy közút.

Az elsőfokú bíróságnak a tárgyi ingatlan úttal fedett része vonatkozásában is megalapozatlan, és az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe ütközik az indokolás körében kifejtett okfejtése. A bíróság helyesen határolta el egymástól az ingatlan és az út fogalmát, ezen helyes értelmezésnek azonban

tévesen, az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző módon tulajdonított jelentőséget a perbeli jogvita szempontjából. Az indítványozó nem állította, hogy tulajdonjoga és ezáltal birtokláshoz való joga az ingatlanán elhelyezett közúti műtárgyra is kiterjedne, miképpen a kereset sem az ingatlanon elhelyezett műtárgy birtokba adására, hanem magának az ingatlannak az indítványozó birtokába adására irányult, hangsúlyozva, hogy jelen esetben „birtokba adás" alatt a közútkezeléssel szükségszerűen együtt járó birtoklás megszüntetését, vagyis az adott ingatlanra is kiható közútkezelési tevékenység beszüntetését kell érteni. Az ingatlannak a kereset szerinti birtokba adása olyan módon teljesíthető, hogy a közútkezelő úgy alakítja ki közútkezelési tevékenységét, hogy az nem érinti az indítványozó ingatlanát, vagyis a jelenleg azon keresztül vezetett utat a jövőben más nyomvonalon kiépítve kezeli (feltéve, hogy a közútkezelő számára nem egyszerűbb és gazdaságosabb az ingatlan megvásárlása vagy kisajátítása, ami a jogvitát okafogyottá tenné).

Az elsőfokú bíróság indokolásban kifejtett jogértelmezés azon elemét illetően is téves, és az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe és 28. cikkébe ütközik, hogy a közútkezelőnek az indítványozó ingatlana birtoklásával járó tevékenysége jogszerű, és ez kizárja az indítványozó birtokláshoz való joga gyakorolhatóságát. Az indítványozó sosem vitatta, hogy a közútkezelő a közútkezelési tevékenységét szabályszerűen végzi, minthogy azt sem állította, hogy a Selyp-Gyöngyöspata összekötő út ne jogszerűen került volna felépítésre az indítványozó ingatlanán, minthogy ezen kérdések nem is képezhetik birtokper tárgyát. A perben eldöntendő alapvető kérdés ezzel szemben az Alaptörvény 28. cikkébében foglaltakra is figyelemmel a bíróság által ténylegesen nem vizsgált jogkérdés lett volna, miszerint a tulajdonjog és annak részjogosítványa, a birtokláshoz való jog gyakorlása alkotmányosan korlátozható-e közjogi eszközökkel, így közútkezeléssel olyan módon, hogy a tulajdonjog korlátozásának garanciális követelményei (teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás) nem teljesülnek. Ezt a kérdést azonban a perben eljárt bíróságok az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző módon elmulasztották érdemben vizsgálni, minthogy ugyancsak elmulasztották a tulajdonjognak az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt alapjogi védelmét ténylegesen érvényre juttatni.

A másodfokú bíróság hasonlóképpen tévesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy az indítványozó már a kialakult használattal – a birtokláshoz való jogosultságának korlátozásával – szerezte meg az ingatlan tulajdonjogát, és pontosan tisztában volt azzal, hogy az ingatlanon olyan közút húzódik, amely az országos közúthálózat része. Amint azt az indítványozó az elsőfokú eljárásban előadta, az érintett ingatlant azzal a megalapozott feltevéssel illetőleg arra irányuló várakozással szerezte meg, hogy az ingatlan tulajdonjoga rendezésre kerül, azt tőle a birtoklásban érdekelt Magyar Állam ellenérték fejében meg fogja szerezni, minthogy a tulajdonjog rendezésére irányuló látszólagos szándékot a periratok részét képező, közútüzemeltetővel folytatott levelezés is alátámasztja. Amint arra a perben utaltunk, az indítványozó jogelődje a perbeli ingatlant is magába foglaló, utóbb megosztott nagyobb ingatlant vásárolt meg, azzal a kifejezett várakozással és (a Magyar Államnak betudható eladó általi) bíztatással, hogy a közúttal fedett ingatlanrész leválasztásra kerül (amint az meg is történt), majd a leválasztott rész tulajdonjoga az érdekeltek között rendezésre kerül (amiből az indítványozónak nyilvánvalóan bevétele fog származni). Tekintettel azonban az ingatlan tulajdonjoga rendezésének huzamos időn keresztül történt elhúzódására és időközben bekövetkezett meghiúsulására (minthogy sem az indítványozó eladási ajánlata, sem az ingatlanra vezetett kisajátítás eredményeképpen nem következett be a tulajdonjog átruházása), az indítványozó kénytelen az ingatlant a korábban is ismert korlátozásokkal – ellenben megalapozott várakozása és szándéka ellenére – tulajdonolni, így a tulajdonjogát az érdekelt fél részéről a tulajdonjogi rendezéstől történt elzárkózás miatt kialakult új helyzetre tekintettel a jövőben korlátozásmentesen kívánja gyakorolni. Az ilyen, korlátozással terhelt és semmilyen jogérvényesítést

lehetővé nem tevő tulajdonlás, valamint az ezen korlátozást megengedhetőnek tartó bírói döntés ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében rögzített értelmezési alapelvekkel.

Megjegyzendő továbbá, hogy a birtoklásnak nincsen olyan törvényi akadálya, amely korábban eltűrt harmadik személy általi birtoklás esetén akadályát képezné a tulajdonosi jogok érvényesítésének illetve a tulajdonjog alapjogi védelme érvényre juttatásának.

A másodfokú bíróság ugyancsak tévesen értékelte az indítványozó terhére azt, hogy arra vonatkozóan semmilyen peradat nem merült fel, hogy bármilyen megállapodás született volna a közúthálózat részeként az ingatlanon húzódó útszakasz megszüntetéséről, arról, hogy a közútkezelő használati joga az ingatlanra megszűnne. A bíróság indokolásával ellentétben, figyelemmel az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésére, az indítványozó nem azért jogosult a perbeli ingatlan birtoklására, mert ebben a tényleges birtokossal korábban megállapodott volna (minthogy erre a perben nem is hivatkozott), hanem amiatt, hogy ő az ingatlan tulajdonosa. A tulajdonjog egyes részjogosítványai gyakorlásának nem képezi feltételét az, hogy abban az érdekeltek külön megállapodjanak, a tulajdonjog egyes részjogosítványai gyakorlására vonatkozó jog magából a tulajdonjog fennállásából következik. Az ennek érvényre juttatását mellőző bírói döntés ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésében foglaltakkal és 28. cikkében rögzített értelmezési alapelvekkel.

Nem mellőzhető jogvitában felmerült alapjogi kérdés vizsgálata során annak értékelése, hogy a közútkezelő az indítványozó ingatlanát érintő tevékenységét nem magánfélként, hanem közfunkciót betöltve végzi, vagyis tevékenysége az államnak betudható. Alkotmányjogi szempontból azonban alacsonyabb szintű védelmet élvez az a körülmény, hogy a közútkezelői tevékenység formálisan jogszerű, ugyanis azt az utak kezelésére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően végzi, továbbá a Selyp-Gyöngyöspata összekötő út a közutak nyomvonalának kijelöléséről szóló jogszabályok alapján került az indítványozó ingatlanán elhelyezésre, ezen formális jogszerűséget megalapozó jogszabályokhoz képest magasabb szintű a magántulajdon alapjogi védelme. A közútkezelő, mint az államnak betudható entitás az előzőekben kifejtettek szerint köteles lenne tartózkodni a magántulajdon alkotmányosan megengedett mértéket meghaladó korlátozásától. Tekintettel arra, hogy ezen alapjogi követelmény érvényesülését a támadott bírósági döntések nem juttatják érvényre, azok az előzőek szerint alaptörvény-ellenesek.

Amint az előzőekben kifejtettük, a tulajdonhoz való jog – azon belül a tulajdonjog részjogosítványainak – korlátozása alkotmányellenes (alaptörvény-ellenes), ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Az állam, így az államnak betudható közútkezelő is, egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi. {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]} Amennyiben pedig mindezen követelmények sérülnek, a bíróság a jogsérelmet szenvedett jogalany részére köteles biztosítani a megfelelő jogérvényesítés lehetőségét és a hatékony jogorvoslatot.

A panasszal érintett perben és felülvizsgálati eljárásban eljárt bíróságoknak elsődlegesen tehát alapjogi kérdésben kellett volna állást foglalniuk, nevezetesen abban a kérdésben, hogy a magántulajdon védelme és a tulajdon tartalma élvez-e magasabb szintű alkotmányos védelmet, vagy a közutak üzemeltetése, és ennek függvényében a közútkezelő jogosult-e az indítványozó birtokláshoz való joga

korlátozására vagy sem. A perben és felülvizsgálati eljárásban eljárt bíróságok azonban ezen kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért a meghozott döntések alaptörvény-ellenesek.

Az Alaptörvény 28. cikkében szereplő értelmezési szabály kapcsán a következőkre mutatott rá az Alkotmánybíróság: "[a]z Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék (lásd pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]). Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes." (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]-[18]).

A bíróságoknak, így a Kúriának is vizsgálnia kellett volna a perben felmerült jogvita alapjogi vonatkozásait. Ennek tényleges érvényesülését kizárja a Pp.) 407. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezés, amely kizárja a felülvizsgálati eljárás kezdeményezésének lehetőségét birtokperek esetében. Tekintettel arra, hogy a hivatkozott eljárásjogi rendelkezés ellehetetleníti azt, hogy a Kúria, mint legfelsőbb bírói fórum felülvizsgálhassa és szükség esetén orvosolhassa az alsóbb bíróságok által tévesen értékelt vagy egyáltalán nem vizsgált alapjogi kérdéseket, és ezzel az alapjogi sérelmet szenvedett peres fél számára hatékony jogorvoslatot biztosítson, ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezéssel, ezért megsemmisítésének van helye.

V. Egyéb nyilatkozatok

Az indítványozó jogi képviselője útján nyilatkozik arról, hogy nem kezdeményezte a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az indítványozó jogi képviselője útjén nyilatkozik arról, hogy nem járul hozzá ahhoz, hogy személyes adatai az Alkotmánybíróság honlapján közzétételre kerüljenek.

Kelt: [redacted]022. február 9.

Tisztelettel,

[redacted]

képviseli:

ügyvéd
Czudar Ügyvédi Iroda